

Palacký University
Olomouc

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології та методики навчання англійської мови

Університет Портсмута (Великобританія)

Університет Алькала (Іспанія)

Університет Палацького в Оломоуці (Чехія)

Київський національний лінгвістичний університет

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

МОВА, ОСВІТА, НАУКА СУЧАСНОСТІ: ВИКЛИКИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Матеріали IV міжнародної
науково-практичної конференції

22-23 листопада 2024 р., м. Тернопіль

УДК 811.11+811.13:378

Мова, освіта, наука сучасності: виклики міжкультурної комунікації: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 22-23 листопада 2024 р.) / За ред. Гарасим Т.О. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 477 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(протокол № 6 від 28.01.2025 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Яків БИСТРОВ,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Еліна КОЛЯДА,

кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови Волинського національного університету імені Лесі Українки

Ольга КОСОВИЧ,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ірина ЗАДОРЖНА,

доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Микола КЕБАЛО,

кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Олена ШОНЬ,

кандидат філологічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Тетяна ГАРАСИМ,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*Автори несуть відповідальність за достовірність поданої інформації.
У збірнику зберігається стилістика та орфографія авторів матеріалів.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії*

© Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

в тому, що він дозволяє зберегти тон, стиль і емоційний колорит оригіналу, що особливо важливо для передачі культурного контексту в аудіовізуальному перекладі. Для ефективного відтворення сленгізмів перекладачі застосовують різноманітні методи, такі як калькування, адаптація, декомпресія та антонімічний переклад. Вони дозволяють уникнути втрати змісту, передати культурні конотації і зберегти природність мови, що робить образи героїв реалістичними та близькими для аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко (Руденко) М.Ю. Л.О. Ставицька про історію дослідження арго, жаргону та сленгу. Система і структура східнослов'янських мов : зб. наук. праць / відп. ред. В.І. Гончаров. Київ : Вид-во Нац. пед ун-ту ім. М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 7. С. 33–41.
2. Грабовий П.М. Український молодіжний сленг: сучасна картина світу. Київ: Жовтий, 2010. С. 220–225.
3. Лукьянова Т.Г. Основи англо-українського кіноперекладу: навчальний посібник для студентів 4 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр” денної форми навчання факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. С. 15–17.
4. Liaw J., Dani N., Johari A. Language usage of jargon and slang in strategic studies. Australian Journal of Basic and Applied Sciences. Australia. 2013. № 7(4). P. 661–665.
5. Hotten J.C. A short history of slang, or the vulgar language of fast life. The slang dictionary. East Ardsley; Wakefield; Yorkshire; England: Republished by EP Publishing, Ltd., 1972. P. 3440.

Шопін Павло Юрійович

доктор філософії, доцент,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ У ПЕРЕКЛАДІ ДОКУМЕНТІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА АНГЛІЙСЬКУ

Коли люди мігрують до іншої країни, їм необхідно зареєструватися в місцевих органах влади, бюрократичні процедури яких дають мігрантам можливість долучитися до місцевих мереж підтримки, а також отримати доступ до життєво важливих ресурсів і послуг. Однак відсутність відповідних документів або їхнього перекладу мовою приймаючої країни може призвести до виключення з суспільства та позбавлення прав мігрантів. Українські біженці, які рятуються від російської агресії, також можуть зіткнутися з цією проблемою, оскільки українські документи, такі як картки профілактичних щеплень, свідоцтва про народження та шлюб, атестати про освіту та водійські права, можуть бути неприйнятними і недоступними для місцевої влади, шкіл та лікарень у приймаючій країні через мовний бар'єр. Цю проблему можна пом'якшити або подолати за допомогою перекладу, який слід розглядати як практику, що сприяє залученню та інтеграції, оскільки він дозволяє мігрантам

отримати визнання українських документів з боку місцевої влади, постачальників соціальних послуг та інших суб'єктів. Спираючись на професійний досвід співпраці з благодійними організаціями, які допомагають українцям за кордоном, ми розглянемо виклики, з якими стикається перекладач під час роботи з особовими документами, а саме такі проблеми, як нерозбірливий почерк і нечіткі печатки, низька якість зображень оригіналів документів, друкарські помилки, аббревіатури, скорочення і терміни, тонкощі форматування, часові обмеження і конфіденційність.

Нерозбірливий почерк – одна з найпоширеніших проблем під час перекладу українських документів на англійську мову. Щоб вирішити цю проблему, перекладач повинен знайти інформацію про відповідну тему, установу, організацію чи особу. Так можна краще зрозуміти контекст. Онлайн-ресурси можуть бути корисними для перекладача на цьому етапі. Пізніше можна порівняти різні частини документа або різні документи, заповнені однією і тією ж посадовою особою, щоб зрозуміти особливості її почерку, виявити специфічні літери та манеру письма. **Нечіткі печатки** є поширеною проблемою через те, що багато українських печаток залишають ледь розбірливий слід на оригінальному документі. У цьому випадку можна знайти інформацію про печатку в Інтернеті, оскільки на печатках містяться стандартні дані про організації та підприємства в Україні. Це можливо лише в тому випадку, якщо вдасться ідентифікувати хоча б деякі ключові ознаки та інформацію, що міститься на печатці.

Іноді імена та дані в оригінальному документі можуть містити одруки або помилки, і в цьому випадку перекладач повинен подбати про те, щоб забезпечити найчіткіше тлумачення інформації. Якщо одне й те саме прізвище написано по-різному в різних частинах одного документа або в двох різних документах, перекладач може написати замовнику перекладу примітку, в якій пояснити, що це, ймовірно, була автоматична помилка. Інформація повинна бути наданою таким чином, щоб такі помилки були або виправлені, або чітко зрозумілі саме як помилки. Іноді важко судити про такі випадки, і перекладач повинен використовувати свої професійні знання та проявляти розсудливість, щоб розглянути ці складні питання та успішно вирішити їх, аби клієнти могли отримати доступ до відповідних ресурсів. Це також питання суб'єктності перекладача. У своїй проникливій статті “Ремесло перекладу: документальні практики в імміграційній адвокації у Сполучених Штатах” Сьюзен Біблер Кутен і Веронік Фортен слушно зауважують, що “перекладачі проявляють свою суб'єктність через рішення, які вони приймають щодо вибору слів, формату та філософії перекладу” [1, с. 35].

Абревіатури та спеціальні терміни буває важко перекласти мовою перекладу, тому перекладачеві слід шукати відповідну інформацію в Інтернеті або в словниках, посібниках і наукових статтях. Після того, як перекладач отримав приблизний переклад відповідного терміна, він повинен переконатися, що цей термін вживається так само в цільовій мові. З цією метою варто шукати онлайн (у Google) відповідний термін мовою перекладу, беручи його в лапки (наприклад, “*general blood test*” для перекладу “*загальний аналіз крові*”), що

дозволяє перевірити вживання терміна в контексті. Варто ще раз наголосити, що скорочення слід повністю розкривати в перекладі, оскільки це робить текст більш зрозумілим для англомовних адресатів.

Таблиці, шрифти та відступи в оригінальному документі можуть бути складними для відтворення в тексті перекладу. Перекладач повинен навчитися користуватися таблицями та різними інструментами форматування в документах Word. Іноді в оригінальному документі рукописні дані винесені за межі відповідних клітинок або стовпчиків таблиці, і в цьому випадку перекладач повинен вирішити, чи зберігати цю особливість, чи адаптувати переклад відповідно до потрібного формату. Краще здебільшого зберігати оригінальне форматування та зовнішній вигляд документа, щоб читач перекладу міг легко звірити його з оригіналом.

Час – це ще одна проблема, яку перекладач повинен враховувати. Деякі переклади є терміновими і мають бути виконані протягом короткого періоду часу. Цей темпоральний виклик вимагає наполегливої та ефективної роботи, а також уміння керувати часом.

Нарешті, **конфіденційність** має важливе значення, оскільки перекладач має справу з персональними даними, які часто захищені місцевим та міжнародним законодавством. Тому перекладач не повинен розголошувати особисту інформацію про клієнтів, щоб захистити їх приватність.

Переклад особових документів має відчутний вплив на якість життя українських біженців і сприяє життєво важливому процесу міжкультурного порозуміння. Вивчаючи практику професійного перекладу, як викладачі, так і студенти вищих навчальних закладів можуть вдосконалити свої навички та отримати цінне розуміння цього складного процесу, який не лише перетинає мовні кордони, а й уособлює силу співпраці з метою сприяння ефективній комунікації та підтримки тих українців, які потребують мовної допомоги за кордоном через російсько-українську війну, що змусила мільйони людей покинути свої домівки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Coutin S.B., Fortin V. The craft of translation: documentary practices within immigration advocacy in the United States. *PoLAR: Political and Legal Anthropology Review*. 2023. Vol. 46. P. 24–38. DOI: 10.1111/plar.12531

Шугаєв Андрій Володимирович

кандидат філологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ PR-ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад PR текстів має низку особливостей, які відрізняють його від перекладу інших типів текстів. PR матеріали часто створюються для формування позитивного іміджу бренду, просування продуктів чи послуг, а також для ефективної комунікації з аудиторією. Відповідно, переклад таких текстів потребує